

“És una tragèdia”

Senyora Amanpour. Fa vint anys que informeu des de les regions en crisi més candents del món. Però ara deixeu l'armilla antibales i us n'aneu a un estudi de televisió de Nova York on moderareu un debat televisiu. És que els espectadors ja no volen veure més les terribles històries diàries sobre l'Afganistan o l'Iraq?

—Ben al contrari, la gent vol entendre què hi passa. Avui dia estan cansats, cada vegada més, de les notícies, perquè constantment són bombardejats amb comunicacions d'última hora, quadres d'informació de colors i titulars que, en realitat, no aclareixen res. Vull canviar això; la nostra emissió oferirà més rerefons, explicacions, comentaris i perspectives, també des de racons del món com ara l'Afganistan o l'Iran. I a més continuaré volant a aquestes regions per informar des del lloc dels fets.

—**Tanmateix, als vostres viatges cada vegada us trobeu amb menys companys, perquè molts mitjans d'informació han hagut d'estalviar arran de la crisi econòmica. Sovint allò que primer es retalla és el costós periodisme de guerra.**

—Lamentablement, això és cert. I m'inquieta molt, perquè crec fermament que la informació des del lloc dels fets, a les zones conflictives internacionals, no és cap luxe, sinó una necessitat. Estar informat és un dret humà universal...

—**...que cada vegada és més perillós de defensar.**

—Mai abans no havia estat tan difícil. Faig aquesta feina des de fa dues dècades i cada volta és més perillós! No té res a veure amb caure per error al bell mig d'un foc creuat. El motiu és molt més pèrfid: tant se val si són estats, paramilitars o rebels insurrectes. Tots volen que el món tinga només la seua visió de les coses i per això volen fer callar les fonts independents d'informació. Cada vegada hi ha més periodistes ferits, raptats o assassinats. L'assassinat és la primera causa de mort dels periodistes!

La coneguda reportera de la CNN Christiane Amanpour, de 51 anys d'edat, parla sobre els problemes de la informació del periodisme de guerra en època de la crisi dels mitjans, sobre el poder de la propaganda i sobre la nova competència: el Twitter.

—**En conseqüència, les mesures de seguretat per als corresponsals de guerra són cada vegada més cares i alguns mitjans no poden pagar-ho.**

—Això és cert, i és una tragèdia! Però no ens hem de deixar intimidar. No és pas diferent per als civils que per als militars. Cada vegada que sóc a l'Afganistan quede desconcertada: l'exèrcit no deixa estar a ningú a una distància de més de 100 metres del campament militar sense ser acompanyat per tot un comboi de vehicles blindats.

—**Així encara és possible una informació realista de primera fila?**

—No vull que em raptin, és clar. Però he estat fa poc a l'Afganistan i vaig estar a primera fila.

—**No com a principi d'any a la franja de Gaza, on els israelians simplement no us deixaren passar la frontera, als periodistes.**

—Això és una altra cosa. Quan l'entrada és prohibida oficialment...

—**... cosa que passa cada vegada més sovint. Així es reprimeixen també les notícies.**

—Sovint intenten dificultar-nos la feina. El govern sudanès, per exemple,

no ajuda en absolut a entrar a Darfur. Aleshores s'hi ha d'entrar per la porta del darrere.

—**No obstant això, sovint l'espectador no és conscient dels perills que corren els corresponsals de guerra. La segona guerra de l'Iraq fou per a molts espectadors com un videojoc escenificat pel Pentàgon.**

—Em dol de comprovar com notícies i informacions sovint es veuen amb molt de cinisme. Nosaltres arrisquem la nostra vida, creiem en un deure que hem de complir. No és cap videojoc!

—**Quin ha estat el moment més perillós que heu viscut a la vostra carrera?**

—Fou a Bòsnia. Dormia en un hotel, quan em va despertar un troteig d'artilleria que s'acostava. S'aprèn de pressa a reconèixer aquest soroll. Però no va passar res. Vaig tornar al llit. No fou fins l'endemà que vaig veure què havia ocorregut: dos pisos més avall hi havia una granada, que clarament tenia algun defecte, estacada a la paret. Si haguera explotat, avui no seuria ací.

—**Hom pensa que algú que segueix una vida plena de risc, com vós, no pot trobar temps per a una vida familiar. Però sou casada i teniu un fill de nou anys. Per què continueu exposant-vos al perill?**

—Pel mateix motiu pel qual vaig començar la meua carrera: no poden guanyar els roïns. Com més eixim, malgrat el perill, i projectem el focus sobre les coses, més difícil serà deixar a les foques les malifetes, les violacions, les infraccions.

—**De tota manera, això ja és molt més difícil ara amb el Twitter i les càmeres dels mòbils. Tant els aldarulls a l'Iran com el terrorisme a l'Índia, pràcticament tots els esdeveniments es poden seguir a la xarxa a temps real amb els reportatges de testimonis oculars. El clàssic corresponsal de guerra és ja una professió en via d'extinció?**

—Som a l'època de la *xarxa social*. Açò revoluciona les maneres de donar informació, certament. Però precisament açò fa que s'exigisca més al gremi professional dels periodistes en acció, que es troben obligats a verificar les fonts, provar els fets, recercar les connexions transversals i anar darrere de la història al mateix lloc on ocorre.

—Ara, a les notícies emeses als EUA, sorgeix sovint aquesta pregunta: qui pot fer més grollers? A l'hora punta d'emissió, les notícies se substitueixen per comentadors que escupen verí.

—Malauradament, a molts canals les notícies han esdevingut simplement una part més dels programes d'entreteniment. I, pitjor encara, en alguns canals les notícies han caigut a les mans d'ideòlegs. Això és molt perillós.

—**Molts mànagers de televisió no veuen tant els perills com les quotes de mercat que guanyen d'aquesta manera.**

—De qualsevol manera, sóc contrària a aquesta evolució! Si comencem a polititzar totes les informacions ningú no sabrà ja on és la veritat.

—**Potser també són la conseqüència dels programes de notícies de 24 hores, que va inventar la CNN i que s'ha d'omplir d'alguna manera.**

—Si mirem enrere, a la primera guerra del golf Pèrsic, quan vam aparèixer amb la CNN Internacional a l'escenari mundial, aquesta fou la verdadera època daurada de la televisió de notícies de 24 hores el dia. Aleshores hi havia aquella meravellosa sensació de: "Oh, Déu meu!, totes aquestes hores per a notícies, podem destapar el món sencer i ser al lloc on parlen els caps d'estat."

—**El temps han canviat?**

—Desgraciadament, en alguns punts. Encara són 24 hores, però s'han dividit en petites unitats d'un entreteniment comercial. Espere que el meu programa serà un lloc on amb tota la tranquil·litat s'expliquen els contextes, s'aprofundisca, es mostren moltes perspectives i on es pugui arribar a la veritat.

—**No és cada vegada més difícil arribar a la veritat en el periodisme de guerra? En tots els escenaris en crisi d'avui dia es produeix al mateix temps una guerra de propaganda.**

—Gràcies a les tècniques modernes ara és molt més fàcil d'influir en la difusió i en el contingut de les informacions. Però la verdadera qüestió és que sempre s'ha pensat que només els roïns utilitzarien la propaganda i mirarien de tergiversar cada notícia. Però avui això ho fa tothom. Tots els governs miren de controlar la notícia, tant als EUA, com a Europa com a qualsevol lloc del món.

“Tots els governs intenten controlar la notícia”

—**Se us n'ocorre cap exemple especialment descarat?**

—Quan va caure Bagdad, jo anava amb tropes nord-americanes que avançaven vers la ciutat. Unes dotze hores després, quan hi arribàrem, començaren saqueigs salvatges, les primeres mostres de l'anarquia i la resistència que vingué tot seguit. I digueren que això no era cap notícia, que no havia passat res de gros. Tanmateix, vam informar. Després Donald Rumsfeld...

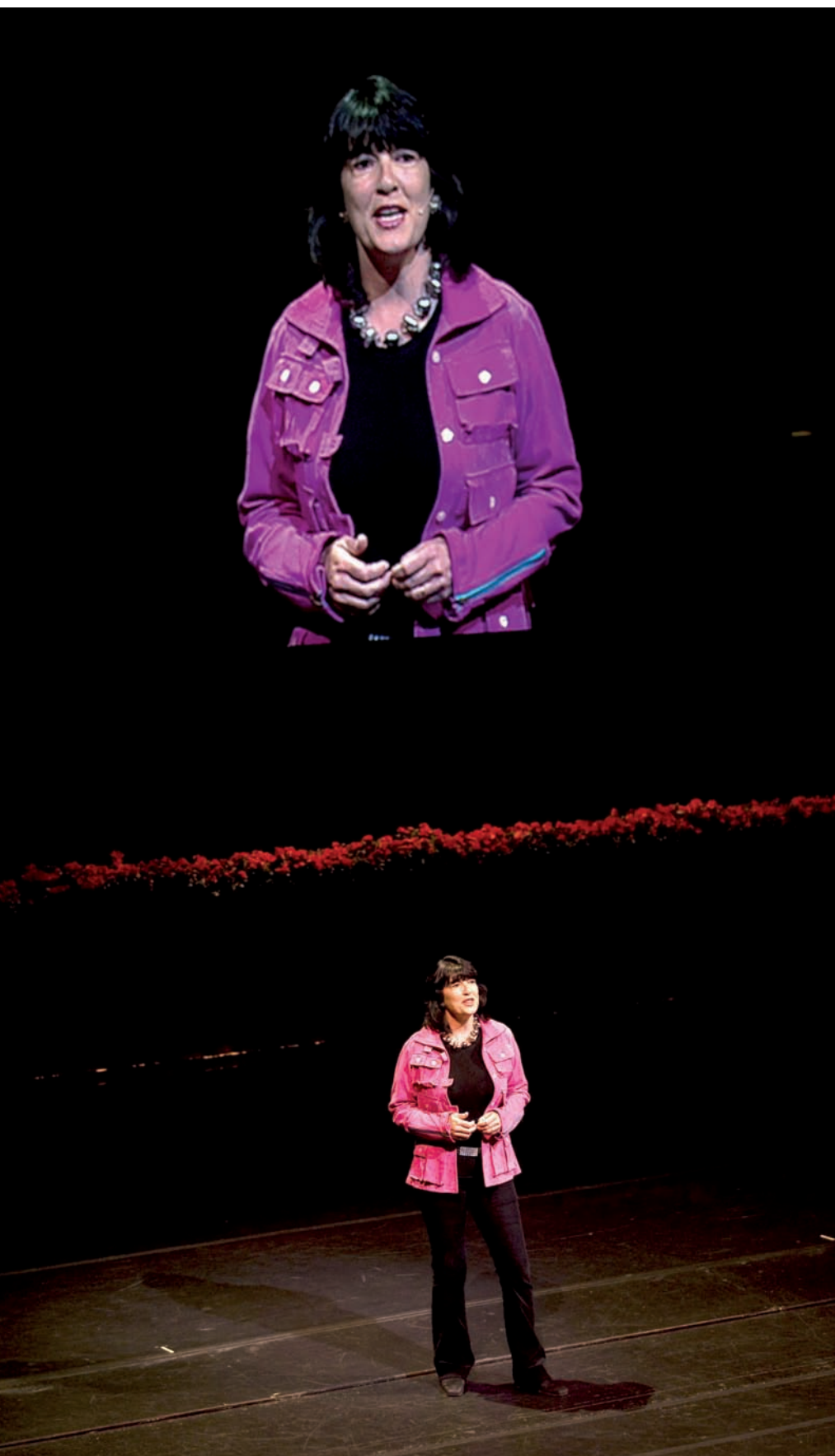
—**...que aleshores era el ministre de Defensa dels EUA...**

—...fins i tot va afirmar que no havia passat res d'això, que els mitjans havien manipulat les imatges perquè els saqueigs semblaren més greus que no eren. De la mateixa manera a

la guerra de Kosovo el ministre d'Informació del govern serbi va afirmar que els kosovars no fugien del país en massa. Deia que jo n'havia pagats alguns perquè caminaren en cercle darrere meu mentre emetia en directe. Això és propaganda! I cada bàndol pot jugar aquest joc. Aquest és el motiu pel qual crec que és tan important de tenir periodistes experimentats, per desfer aquest entramat complex i no fiar-se de tot allò que ens mostren. Per exemple, l'*embedding* que l'exèrcit força...

—**...l'estratègia de no deixar que els periodistes entren sols a les zones de guerra, sinó que ho facen protegits per una unitat militar...**

—No crec ni per un moment que aquesta siga l'única part de la histò-

“A molts canals les notícies són una part dels programes d’entreteniment”

ria. Naturalment que pot proporcionar grans avantatges el fet de moure’s directament amb les tropes. Però si estiguera en un *embedding*, també n’eixiria per esclarir les altres parts que, si no, no podria veure.

—Com més es reconeix l’*embedding*, més periodistes, que no es detenen amb les indicacions dels militars, passen a ser caça lliure.

—Això és un desastre, un terrible efecte col·lateral. Molts companys i amics han estat ferits o capturats, o els ha estat impossible de fer la feina.

—Com actueu quan us moveu a les zones de guerra?

—Sempre és molt més difícil quan es viatja per primera vegada a una zona. Però la majoria de les regions en crisi les conec des de fa anys. Aleshores puc confiar en contactes i fonts.

—Però com decidiu on podeu investigar sense posar-vos en perill de manera desmesurada? Instint?

—Sí, la capacitat de pressentir on es pot anar i on val més no anar. No ho puc explicar. Però he tingut molta sort! En tots aquests anys ni jo ni ningú del meu equip no ha estat ferit.

—Amb la vostra feina, probablement heu esdevingut fa temps escèptica. O encara teniu l’esperança d’una millora?

—Últimament, als meus viatges m’he ocupat molt dels joves musulmans, ara que el president Obama ha centrat la seua política exterior en les relacions amb el món islàmic. Crec fermament que no hi ha cap motiu pel qual la pròxima generació de musulmans haja d’estar furiosa i frustrada.

—Senyora Amanpour, us agraïm l’entrevista.

Frank Hornig
Thomas Schulz

Traducció de Beatriu Vallès

La periodista de la CNN Christiane Amanpour, l’abril d’enguany, presentant la cerimònia del premi anual Goldman al medi, a la Casa de l’Opera War Memorial de San Francisco.